

Economie De onderneming

Nanne Fioole (64), het brein en de drijvende kracht achter recyclingbedrijf RetourMatras. Rechts: een werknemer in de bedrijfshal in Lelystad. Foto's Raymond Rutting / de Volkskrant

Dikke frieten snijden van een matras

De textielsnippers en schuimrubberblokken die bij RetourMatras in Lelystad uit de matrassen worden gesneden, krijgen een tweede leven als isolatiemateriaal voor de bouwsector.

Door Yvonne Hofs

Dit wordt mijn laatste kunstje', heeft Nanne Fioole met zichzelf afgesproken. De 64-jarige Boedegravenaar wil het over drie à vier jaar 'wat rustiger aan gaan doen'. Of die ambitie realistisch is, valt nog te bezien. Zijn matrassenrecyclingbedrijf RetourMatras lijkt nog niet zonder hem te kunnen. Fioole is het brein en de drijvende kracht achter de onderneming in Lelystad die hij in 2010 samen met een compagnon oprichtte. Vanuit zijn 'kantoor', een inpandige bouwkeet die ook dienst doet als bedrijfskantoor, kan hij een oogje houden op het productieproces. Hoe wel dat niet echt nodig is, want daar heeft hij een fabriekschef voor.

Fioole kan aanspraak maken op de titel van grootste recyclingspecialist in Nederland. Ruim 32 jaar zit hij al in het recyclingvak, eerst als hoofd van een eigen adviesbureau, later steeds vaker als ontwikkelaar en fabrikant. Eerder zette hij al een autobandenrecyclingfabriek op en een gipsrecyclingfabriek. Beide bedrijven verkocht hij voordat ze winstmakers werden. 'Ik ben ongeduldig en snel ergens op uitgekeken. Geen directeur die na 25 jaar een lintje krijgt omdat hij al zo lang directeur is. Ik ben vooral onderzoeker en ontwikkelaar.'

Met RetourMatras wil hij het desondanks anders aanpakken. 'Dit is mijn pensioenvoorziening, dit verkoop ik pas nadat ik het zelf tot een succes heb gemaakt.' Zijn idee om matrassen te recycleren heeft een simpele oorsprong: het werd nog niet door een ander gedaan. 'Inmiddels werd alles wel zo'n beetje gerecycled,

behalve meubels en matrassen. Dat heeft een reden: matrassen zijn te licht. Afvalverwerkers houden van tonnen. De prijzen van RetourMatras zijn gebaseerd op volume.'

Elk jaar worden in Nederland ongeveer 1,2 miljoen matrassen weggegooid. RetourMatras heeft een verwerkingscapaciteit van 400 duizend per jaar. In de hoek van de blauwgeverfde fabriekshal ligt de 'grondstof' opgetast. Een grote stapel matrassen in alle soorten en maten. Wilde bloemetjespatronen uit de jaren zeventig liggen tussen babyblauwe en witte boxspringmatrassen.

Grijper

Een kraanmachinist pakt de matrassen een voor een op met een grijper en gooit ze op een lopende band. Die scheidt de boxspringmatrassen van de schuimrubbers. Machines ontleden de matrassen daarna snel in hun basiscomponenten. De enige mensenheden die eraan te pas komen zijn die van een man die de ritsen van matrashoezen (de tijk) knipt, en die van twee werknemers die ingrijpen als de machine de tijk niet goed van de matras weet af te snijden.

De polyurethaanmatrassen worden in dikke gele frieten gesneden en daarna in balen van 300 kilo verpakt. Een andere machine knipt de ijzeren springveren uit de boxspringmatrassen in kleine stukjes en dropt die in een metalen container.

RetourMatras maakt van matrassen industriële grondstoffen. Een deel van het gerecyclede schuimrubber levert Fioole aan de tapijtindustrie. De bulk ervan gaat naar een Belgische fabrikant van isolatiemateriaal. Deze verlijmt textielsnippers en schuimrubberblokken tot dikke pakken isolatiemateriaal voor de bouw-

Profiel

Bedrijf RetourMatras
Waar Lelystad
Sinds 2010
Aantal werknemers 8
Jaaromzet circa 1,5 miljoen euro

De grote ketens hechten aan een duurzaam imago

nijverheid. Dat isolatiemateriaal is een nieuwe uitvinding, vertelt Fioole. 'Uit de eerste tests blijkt dat het net zo goed of zelfs nog iets beter isoleert dan glaswol, het meest gebruikte isolatiemateriaal. Dit product is bovendien niet irriterend voor de huid, zoals glaswol.'

De kokosmatten worden door de afmenger vermalen en vermengd met zand. Dat mengsel wordt gebruikt als bodem in paardenbakken.

Van het vilt uit de matrassen worden verhuisdeken, paardendeken en poetslappen gemaakt. Het latex dient als vulling in gym- en judomatten en de in stukjes geknipte ijzeren

springveren gaan naar Tata Steel in IJmuiden. Het enige matrasedeel waar Fioole nog geen nieuwe bestemming voor heeft gevonden, is het kapok dat de springveren omhult. Dat gaat alsnog naar de afvalverbranding, maar 96 procent van het matrasmateriaal wordt hergebruikt.

Vanuit milieuoogpunt bekeken is dat een prachtig resultaat, maar voor een ondernemer is de hamvraag of de baten hoger zijn dan de lasten. Fioole had zich daar wel wat op verkeken, bekennt hij. Toen hij en zijn compagnon Gerrit van Werven dit bedrijf begonnen, kostte het verbranden van matrassen 120 à 140 euro per ton. 'We hadden uitgerekend dat de kosten van recyclen ongeveer hetzelfde zouden bedragen. Dat is dus een concurrerend tarief', dachten we. 'Want recyclen heeft ook nog milieuvordelen.' Fioole zag echter de bouw van een aantal nieuwe grote verbrandingsovens over het hoofd. 'Daardoor is enorme overcapaciteit ontstaan. Afvalverwerker Attero won onlangs een aanbesteding met een offerte van 37,50 euro per ton.'

Kinderziektes

Eind 2010 brandde de loods in Dronen af waar Fioole en Van Werven hun eerste recyclingmachine aan het testen waren. De meeste schade werd door de verzekering vergoed. 'Bijkomend voordeel van opnieuw beginnen is dat we de kinderziektes eruit konden halen', zegt Fioole.

De opstartkosten waren niettemin hoog. Fioole: 'We kregen nul euro van de bank.' Als ik naar de bank ga en zeg dat ik matrassen wil recycleren omdat dat een gat in de markt is, vraagt de bank: 'Hoe ga je dat doen?' En dan zeg ik: 'Dat moeten we nog uitvinden.' Kansloos natuurlijk.

Inmiddels zullen banken Fioole waarschijnlijk welwillender behandelen. Sinds eind 2013 draait RetourMatras quitte. Dit jaar schrijft Fioole zwarte cijfers. De productie groeit zo hard dat hij voor de zomer met twee ploegen wil werken, zodat de fabriek meer uren kan draaien. RetourMatras verwerkt nu 800 matrassen per dag. Het aantal klanten is in 2013 verdubbeld. RetourMatras is vorig jaar een joint-venture aangegaan met het grote Australische recyclingbedrijf TIC Group, dat de gepatenteerde techniek van RetourMatras aan de man brengt in Azië. RetourMatras was het eerste bedrijf ter wereld dat een machinale methode bedacht om matrassen te recycleren. Fioole is op zoek naar een locatie in het Groene Hart om een tweede fabriek te bouwen.

Hoe kan het bedrijf winstgevend zijn als de verbrandingsstarieven zo hard gedaald zijn? 'De milieuwetgeving heeft een handje geholpen, net als het milieubewustzijn van Nederlandse klanten.' Zijn grootste klanten zijn de matrassenfabrikanten en beddenspecialisten. De grote ketens hebben bijna allemaal een recyclingcontract met Fioole. 'Zij hechten aan een duurzaam imago, omdat hun klanten dat belangrijk vinden. Nederlanders betalen graag een tientje extra als de leverancier de oude matras ophaalt voor recycling.' RetourMatras vraagt een tientje per matras aan de leveranciers, maar haalt de matrassen zelf bij hen op, minimaal tien stuks tegelijk.

Steeds meer gemeenten, waaronder ook Amsterdam, plaatsen een matrassencontainer op hun afvalpunten. Alleen kurkdrogende matrassen zijn geschikt voor recycling. Zet uw matras dus niet op straat bij het grofvuil, als u die wilt laten recycleren.